ALBUM TURYSTYCZNY

NIDZICA WCZORAJ I DZIŚ

NAITO | NEIDENBURG | NIBORK | NIDZICA

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie".
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana przez Lokalną Organizację Turystyczną Powiatu Nidzickiego współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Pomoc 19
Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER PROW 2014-2020.wzrost wiedzy na temat PROW 2014-2020.

POWIAT NIDZICKI

NIDZICA

FLAGA MAZURSKA

OPRACOWANIE:
Przewodnik Terenowy Turystyczny na województwo Warmińsko-Mazurskie **Ryszard Oswald Bandycki**

ZDJĘCIA UDOSTĘPNILI:
Ryszard Oswald Bandycki
Władysław i Rafał Nowosielscy
Archiwum NOK i Urzędu Miejskiego

Więcej informacji na stronie
www.nidzica.info

www.lotpn.nidzica.pl
lot_powiatunidzickiego@op.pl

NIDZICA

Gmina Nidzica należy do obszaru Pojezierza mazurskiego. Zajmuje ona powierzchnię 372 km^2. Układ przestrzenno - funkcjonalny dzieli gminę na dwie części: północno - zachodnią część rolnicza i południowo-wschodnią - południowa pokryta przez lasy i jeziora. Przez teren gminy przebiega ważna trasa komunikacyjna E-7 Warszawa – Gdańsk co jest szczegółowym atutem gminy. Nidzica leży na zelektryfikowanej terasie kolejowej Warszawa – Olsztyn i posiada połączenia z magistralą kolejową Warszawa – Gdańsk .

Z tym albumem zobaczysz najciekawsze atrakcje turystyczne miasta i powiatu, poznasz ich dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodniczo – geograficzne. Zwiedzisz ciekawe obiekty i miejsca okryte pruskimi tajemnicami.

Będzie on wizualną pamiątką odwiedzin w najbardziej atrakcyjnych turystycznie miejscach naszego miasta i powiatu. Zapraszamy i życzymy wiele przyjemnych chwil i wrażeń podczas zwiedzania.

Więcej atrakcji oraz zdjęć z Powiatu Nidzickiego odnajdziesz na stronie internetowej **www.nidzica.info**

Nidzicki zamek

Zwiedzając miasto i powiat Nidzicę poznasz kilkusetletnią historię i dziedzictwo kulturowe: Prusów, Sasinów, Jadźwingów – Getów, Zakonu Najświętszej Marii Panny Narodu Niemieckiego znanego jako Zakon Krzyżacki, Księstwa, Królestwa Pruskiego i Cesarstwa Niemieckiego oraz ponad 70 letnią historię polskości tej ziemi. Na wzgórzu zamkowym stał drewniany gród Prusów, który nazywał się Naito. Gród ten zajęli Krzyżacy, którzy w odległości 3 mil na zachód w m. Turowo wybudowali kościół w latach 1235 – 38. Nidzica nazywana przez kilkaset lat Neidenburg otrzymała prawo lokacyjne 7 grudnia 1381roku od Wlk. Mistrza Zakonu Winricha von Kniprode. Pierwsza wzmianka historyczna o obronnej drewnianej warowni na fundamentach z kamienia polnego zbudowanej na wzgórzu nad rzeką Neide jest z 1240 r. Potwierdzają to polskie badania archeologiczne datując twierdzę na ok. 1266 rok. Drugi przekaz o kamiennej twierdzy obronnej jest z 1310 roku. Natomiast w latach 1359 –1370/80 powstał ten zamek. Pierwszy dokument o zamku Neidenburg jest z 1376 r.

Zamek ten jest najwybitniejszym dziełem późnego średniowiecznego budownictwa obronnego Zakonu Krzyżackiego, z charakterystyczną wschodnią ścianą zabudowaną dwiema potężnymi wieżami obronnymi, po środku ze zbudowanym budynkiem mieszkalnym wraz z główną bramą zamku w wysuniętym ryzalicie. Wygląd zamku wzbudzał zazdrość nie tylko u Panów Pruskich jak nazywali siebie Krzyżacy ale również u sąsiednich Mazowszan. Zazdrość w języku niemieckim brzmi – neiden, gród – Burg. Razem te słowa to Neidenburg, tj. taki gród – zamek wzbudzający zazdrość. Podczas I wojny światowej już od 1916 roku w ramach akcji „Osthilfe” partnerskie miasto Koeln – Kolonia czynnie uczestniczyło w odbudowie i rozbudowie Neidenburga, który 22 sierpnia 1914 roku ostrzałem artyleryjskim zniszczyła w ok. 50% rosyjska armia. Miasto też wzbudzało zazdrość swym nowoczesnym na ówczesne czasy wyglądem. Jednak po zajęciu go bez walki w styczniu 1945 roku czerwonoarmiści je spalili w co najmniej 60% a resztę zniszczeń dokonali polscy szabrownicy zza miedzy. Na dziedzińcu spalonego zamku w dniu 8 maja 1945 roku, leżało siedem nie pogrzebanych ciał.

Sala Rycerska

Zamek widok od strony wschodniej

Sala Pod Belką - Widokowa

Fakt ten wspominają Polacy wysiedleni z Wołynia, których pociągiem po szerokich torach przywieziono do Neidenburga, dzisiejszej Nidzicy, gdyż dalej tj. do Allensteinu - Olsztyna tory były zabrane i wywiezione jako zdobycz wojenna do ZSRR. W zamku współcześnie mieści się regionalne muzeum, biblioteka miejsko-gminna i administracja NOK, hotel i restauracja.
Ferdynand Adolf **Gregorovius** napisał o zamku wiersz, który w tłumaczeniu mazurskiego poety, pisarza i publicysty **Erwina Kruka** brzmi:

„Zamek w Nidzicy”
Stary gród nad Nidą,
Ojczyzny radość i duma,
opiewać bym chciał.
Ja jestem z jego wieży sokołem,
co w czas burzy
uleciał w daleki świat.

Natomiast F. A. Gregorovius swój wiersz „Schloss Neidenburg” skończył dziecięcymi marzeniami.

Potwierdzenie zwiedzania

Kogo przedstawia fresk w zamkowej sali rycerskiej?

.....

.....

.....

Kościół ewangelicki św. Krzyża

Kościół dziś ewangelicki zbudowano w latach 1858/60 dla mieszkańców Neidenburga wyznania katolickiego, którzy w 1840 roku przekroczyli nielegalnie granicę Prusko – Rosyjską. Udali się do najbliższego kościoła katolickiego do Janowca na mszę świętą, gdzie zostali aresztowani i osadzeni w stajni przez rosyjską straż graniczną i przygotowani do wywózki na Syberię. Interwencja landrata, hrabiego von Peguilhen, który zapłacił po 10 talarów za osobę, doprowadziła do wykupienia ok.60 osób, kobiet i mężczyzn a po latach do zbudowania tego kościoła katolickiego.

Zbudowano go w stylu neogotyckim, orientowanym, na ociosanych kamieniach wiązanych z czerwoną cegłą, otynkowany, pokryty dwuspadowym dachem i czerwoną dachówką. W 1890 roku dobudowano wieżę z czerwonej cegły. Wieża ma ślady pocisku i uszkodzeń spowodowanych przez czerwonoarmistów w 1945 roku. Prezbiterium ma pięciospadowy dach, który był pokryty dachówką holenderką, teraz falistym eternitem. Wnętrze salowe z prezbiterium oddzielone ostrołukowym otworem od głównego budynku. Kościół wystrojony jest w zabytki ewangelickiej sztuki sakralnej z południowych Mazur. We wrześniu 1948 roku został przekazany nidzickim ewangelikom, którym zabrano kościół w maju 1946 r.

Klasztorek

Klasztorek – stanowi jeden z najstarszych obiektów pierwotnej zabudowy miasta. Jest to XIV wieczna południowo – wschodnia baszta obronna. Składająca się z dwóch części prostokątnych przylegających do siebie budowli. Trzykondygnacyjna baszta ze wschodu i od zachodu dwukondygnacyjna. Baszta pokryta czterospadowym dachem i zachodnia część trzyspadowym dachem. Całość od spodu z muru kamiennego jako relikt miejskich murów obronnych. Górna część zbudowana z gotyckiej, czerwonej cegły. Julian Gregorovius podaje, iż w rachunkach urzędnika z 1561r. był nazywany „starym klasztorkiem” i został zaproponowany jako lokal szkolny „ponieważ się do tego nadawał”.
Długi czas znany był pod nazwą szkoły klasztornej – Klosterschule, dla personelu kościelnego. W XVIII wieku były to koszary. W latach 1746 – 1780 był tu garnizon pruskich dragonów z 10 Regimentu, którego dowódcą od 1754-1785 był Genaralmajor-tj. gen.brygady, który awansował na stopień wojskowy Generalleutnant-tj.gen.dywizji – Friedrich Ludwig Graf Finck v. Finckenstein. Po nich do 1914 roku był w nim spichlerz. Rosyjski ostrzał artyleryjski dn. 22.08.1914r., spalił klasztorek. Odbudowany w ramach „Osthilfe” w latach 30 XX w. W 1942 roku utworzono w nim między innymi bibliotekę i kino. Ponownie spalony w styczniu 1945 roku po zajęciu Neidenburga przez czerwonoarmistów. Odbudowany w latach 1967-1988 i przeznaczony na filię Archiwum Państwowego do 2017 roku. Jest to zabytkowy obiekt architektury gotyckiej.

Jak nazywał się zasłużony dla Nidzicy po II wojnie światowej ewangelicki ksiądz?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Potwierdzenie zwiedzania

Jakie instytucje mieściły się w klasztorku?

.....

.....

.....

Ratusz miejski w Nidzicy

Ratusz usytuowany w centrum miasta, główną fasadą skierowany do dużego rynku. Zbudowany w 1842 roku w stylu klasycystycznym na kamienno – ceglanym fundamencie. Główne wejście od południowej strony w nieznacznym wysuniętym ryzalicie. W dachu dwuspadowym za zamkniętym trójkątnym przyczółkiem mocno usytuowana jest ośmiokątna wieża zegarowa, na niej oszklona ośmioramienna wieżyczka i wokół niej taras. Wieżyczka pokryta ośmiospadowym dachem – kopułą. Ratusz tak jak miasto był kilkakrotnie zniszczony. Jak nie pożary to działania wojenne go niszczyły. Ostatnio spalony przez czerwonoarmistów w styczniu 1945 r. Odbudowa ratusza trwała do 1958 roku. Podczas niej obniżono dach nad skrzydłem południowym, więc miejski herb zmniejszono, co zmieniło jego wygląd. Cokół ratusza jest obłożony kamieniem z wtórnym, cementowym fugowaniem. Ściany zbudowane z cegły, obecnie otynkowane. Wewnątrz ratusza hol i znajdują się w nim dwa rzędy kolumn z (lekkim wybrzuszeniem charakterystycznym dla kolumny doryckiej) na trzonie. Ratusz zaliczany jest do II grupy zabytków architektury klasycystycznej.

Kościół św. Wojciecha, empora organowa

Kościół św. Wojciecha zbudowano w drugiej połowie XIV wieku, w stylu nadbałtyckiego gotyku. Od 1524 roku odprawiano w nim liturgię ewangelicką. Ściana zachodnia kościoła stanowiła miejski mur obronny. Po wielkim pożarze 30 marca 1664 roku, nabożeństwa odprawiano w kaplicy zamkowej. Wewnątrz kościoła do XVIII wieku dokonywano pochówków bogatszych i znacznych mieszkańców Neidenburga. Rzemieślnicze cechy posiadały swoje imienne miejsca w ławach kościelnych. Ponownie kościół spłonął 5.08.1804 r. Miały w nim francuskie wojska piekarnie i stajnie w 1807 roku. Pomimo pomocy króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III odbudowa kościoła trwała ponad 12 lat, dlatego nabożeństwa odbywały się w ratuszowej sali. Rosjanie zniszczyli artyleryjskim ostrzałem doszczętnie kościół w dniu 22.08.1914 r. Po zajęciu miasta 20.01.1945 r., przez czerwonoarmistów, którzy je podpalili, kościół też doznał uszkodzeń, które naprawiła miejscowa autochtoniczna ludność. W maju 1946 roku wbrew ewangelickim wyznawcom w Nidzicy i okolicy ich kościoły zostały zajęte przez katolików. Kościół posiada piękny sufit kasetonowy koloru żółtego i charakterystyczne empory dla kościołów ewangelickich, by mieścił się cały zbór. W oknach kościoła są wykonane witraże nawiązujące do polskich historycznych, tragicznych wydarzeń. Pierwsze wzmianka w dokumencie lokacyjnym 1381 r. Poświęcenie kościoła 1404 r.

Data ostatniej odbudowy ratusza i nazwisko urzędującego burmistrza?

Potwierdzenie zwiedzania

Potwierdzenie zwiedzania

Data powrotu do mszy katolickich?

Budynek browaru

Browar – Winiarnia zbudowany został w 1868 roku w miejsce zasypanej fosy miejskiej, na murach starszego browaru. W centrum miasta tuż przy murze obronnym obok baszty wiatracznej, której fundamenty oznaczono w jezdni ul. Ratuszowej. Budowla jest wolno stojąca z elewacją frontową zwróconą na zachód, wzniesiona w rzucie prostokątnym, do której od zachodu przylega wysunięta przybudówka poprzedzająca wejście od północy. Przybudówka jest współczesna, z dachem trzyspadowym, pokryta czerwoną dachówką. Budynek podpiwniczony czterokondygnacyjny, murowany z cegły ceramicznej. Bryła budynku rozczłonowana na poszczególne człony o różnych wysokościach. Część elewacji wschodniej przesłonięta jest przybudówką.

Dachy browaru pokryte holenderską dachówką, papą i ocynkowaną blachą. Widoczna jest w połaci dachowej dwuosiowa wstawka pokryta daszkiem pulpitowym.

Przy południowej elewacji stoi ceglany wysoki komin na trzonie o kwadratowym przekroju. Na początku XX wieku był to najlepszy browar w okolicy. Po II wojnie światowej używany był jako rozlewnia oranżady do 1956 roku. W międzyczasie został zdewastowany i nie zachowały się w nim oryginalne urządzenia browarne. W browarze powstała Wytwórnia Win i Miodów Pitnych w 1958 r. Browar zaliczany jest do zabytków XIX-wiecznej architektury przemysłowej.

Ile jest nazw miodów pitnych?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Budynek poczty

Poczta budynek zbudowany w XIX wieku z czerwonej cegły klinkierowej na ceglanych fundamentach. Frontem skierowany na zachód do ul. 1-go Maja. Budynek dwukondygnacyjny z dwuspadowym dachem pokrytym holenderską dachówką, od zachodniej strony w zamkniętym trójkątnym szczytowym przyczółku są trzy sterczyny a w górnej jest herb miasta. Wokół budynku na fundamencie i na górze oraz pod oknami jest ceramiczny koloru zielonego ornament. Budynek ma trzy wejścia. Wejście południowe, w trójkątnym przyczółku dachu sterczyny w wysuniętym ryzalicie. W 1830 roku w Neidenburgu żywo obserwowano przebieg powstania listopadowego, czytając zwłaszcza „Nową Polskę", którą dostarczała polska poczta.

„Polska poczta przybywała do Neidenburga dwa razy w tygodniu na dwukółce z odległego trzy mile miasta Mławy. Jej pocztylion nosił zielony uniform i okrągły kapelusz, u boku jednak zamiast trąbki miał mały, okrągły róg.[…]Na podwórcu pocztowym oglądaliśmy polską pocztę, która podniecała naszą wyobraźnię, ponieważ przybywała z obcego kraju. […].

Najlepszą pocztę mieli Krzyżacy w XIV w. Kurierami byli Wityngowie w błękitnych uniformach poruszający się na swych Tarpanach. Tajne listy i weksle ukryte mieli w siodle. Poruszali się z Malborka do Rzymu w miesiąc czasu a do Torunia w jedną dobę.

Kamień tatarski

Kamień Tatarski m. Tatary. Głaz narzutowy o dł. 6m, szer. 4,5m i wys.1,8m, który ma bliźniaka w jeziorze Tymawskim, ma zamontowaną kamienną kulę z zamkowego działa ze strzału artyleryjskiego Jana Novaka do oblegającego wodza Tatarów Krymskich.

Tatarzy zniszczyli 13 miast, 37 dworów i kościołów, 249 wsi. Zabili 49 tyś., w jasyr pojmali 34 tyś. Zmarło w wyniku epidemii 80 tyś. Prusy płd. wyludniły się.

„O wtargnięciu tatarskim do Prus Książęcych”.

Ojczyzno tęskliwa, zalewaj się łzami,
Wspomnijcie Prusacy, co działo się z wami
W roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym szóstym
Kiedy różne wojska leciały jak mostem.
Naród nieznajomy jak orzeł przeleciał,
Z pogańskich krainów, wszystko pożreć zechciał
W niewinne granice niespodzianie wkroczył,
bystrym koniem na nie gromnie przyskoczył.
Tam wsie, obory, zboża, gumna palili,
Poniekąd kościoły w popiół obrócili.
Szaty, konie sobie i pieniądze zbiwszy,
Tylko szczerą nędzę w Prusach zostawiwszy…
Tatar, lud mizerny, jak szalony gonił,
Że przed okrutnikiem rzadko kto się schronił”
O, ty pruska ziemio choć rózga minęła,
Patrzaj, byś w ostatku cale nie zginęła
Wisi miecz nad tobą, nie bądź że ospała!
Abyś od nieszczęścia bezpieczna została!

autor T. Molitor

Nazwa miejscowości pod którą odbyła się bitwa z Tarami Krymskimi?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

REZERWATY PRZYRODY

Łyński młyn

Źródła rzeki Łyna znajdują się na wysokości 153 m n.p.m. obszar ma charakter erozyjny. Wysiękowe źródła rzeki tworzą cyrki wodne. Łyna przedziera się przez pasmo morenowe, które względem rzeki jest na wysokości 30 m. Spiętrzono wodę i powstało jeziorko o pow. 1 ha. Wysoki spadek rzeki wykorzystany był do budowy Łyńskiego Młyna. Pierwsza wzmianka, właściciel młyna Komtur Johan von Baffort, dokonuje inspekcji w 1387 r. Najpierw mielono zboże, potem kaszę, w pobliżu sukiennicy Neidenburga zbudowali folusz do wyrobu sukna w 1657 r., który palą Tatarzy. Podczas toczonej bitwy 23 sierpnia 1914 roku młyn zajmują Rosjanie. W 1941 roku powstaje rezerwat krajobrazowo-geomorfologiczny „Źródła rzeki Łyna” **im. prof. R. Kobendzy,** obszar o 120,54 ha z licznymi bocznymi wąwozami, dolinkami o stromych zboczach. Występuje bardzo rzadka wsteczna erozja źródliskowa, stanowiąca rzadkie zjawisko w skali europejskiej. Dla zwiedzających w rezerwacie zbudowano ścieżki oraz pomosty ułatwiające penetrację zboczy i obserwację interesującego zjawiska. Rezerwat rzeki Łyna pełen jest szemrzących strumyków. Wśród nich od zachodu **jest kurhan – święte miejsce Prusów,** z ustawionymi na nim ławami i informacyjnymi tablicami rezerwatu. Przy zaporze jest odrestaurowany **Łyński Młyn**.

Potwierdzenie zwiedzania

Kto jest właścicielem Łyńskiego Młyna?

.....

.....

.....

Żółw błotny

Rezerwat Żółwia Błotnego w Orłowie, to najstarszy faunistyczny rezerwat o pow. 3,5 ha na terenie powiatu nidzickiego. Został prawnie stworzony w 1958 roku, będąc przez wiele lat jedynym w kraju rezerwatem, tego bardzo rzadkiego gada –żółwia błotnego– gatunku zanikającego w naszym kraju. Żółw błotny ma górny pancerz oliwkowo-czarny w żółte niewyraźne cętki. Jego spodni pancerz ma barwę żółtawo-brunatną, szyja, nogi i ogon są ciemnobrunatne, też nakrapiane licznymi żółtymi cętkami.

Jezioro Orłowo Małe to ginący zbiornik wodny. Ma 2 m głębokości i muliste dno. Pływające roślinne kępy łączą się w szeroką przybrzeżną ławicę porośniętą oczeretami. Jego błotne i wodne środowisko stwarza doskonałe warunki dla egzystencji żółwia błotnego. Najczęściej żółwia błotnego można spotkać na południowo – zachodnim słabo zalesionym i dobrze nasłonecznionym brzegu. Panują tu też bardzo dobre warunki do przeprowadzania biologicznych obserwacji.

Dla lepszego prowadzenia tej obserwacji wybudowano na jeziorze Orłowo Małe taras widokowy.

Ile jaj i gdzie je składają żółwie?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Rezerwat „Koniuszanka II"„Ścieżka Dydaktyczna" i fortyfikacje wojenne są też przed pensjonatem Gawra przy drodze po jej wschodniej stronie jest niemiecki zniszczony po wojnie schron bojowy, jego załogę stanowiło 19 żołnierzy, mających 3 ciężkie karabiny maszynowe i działko ppanc. kalibru 37mm. Był w nim żelbetonowy garaż na drugie działko. Obok drogi na zachód przed drogą żwirową z Orłowa jest schron.

Przed pensjonatem Gawra i ok. 200 m na południe od leśniczówki Jeleń jest leśny Rezerwat Koniuszanka II o pow. 64,6 ha. Są w nim stare drzewostany mieszane z pomnikowymi dębami i bogatym runem leśnym na przełomowym odcinku strugi Koniuszanki. Teren ten upodobały sobie bobry i pluszcze. Przy rzece pomnik przyrody dąb **Kaiser Wilhelm** a za nim wyżej schron z II wojny światowej i 1,5 km ścieżka dydaktyczna. Spacerując po niej ujrzymy stare drzewa, przepiękne krajobrazy i edukacyjny opis specjalnych stanowisk. Z niego nauczymy się rozpoznawać gatunki drzew.

Na wschodzie za rzeką są okopy w lasach Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej nad jeziorami: Omulew, Dłużek i Szewczyk. Po zachodniej stronie drogi na Likusy jest pięknie widokowo w dole położone w kształcie nerki jezioro Zdręczno o pow. 7,4 ha w nim konserwowano ok. 70 r., ubiegłego wieku, drewno.

Jak nazywają się rzadkie wysokie gatunki drzew?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Rezerwat **„Koniuszanka I”** jest ochroną całej przyrody nieożywionej z jej różnorodnością i krajobrazem. Są to unikalne w tej części formy i zjawiska sufozyjne, występujące w osadach sandrowych. **Sufozją** jest procesem mechanicznego rozmywania, odprowadzania cząstek stałych przez podziemne wody. Sprzyjające warunki jakie występują w dolinie Napiwody mogą w zagłębieniach wytopiskowych, występujących na sandrze zapoczątkować proces sufozji. Część północna rezerwatu leży w leśnym obszarze m. Koniuszyn, Leśnictwie Jeleń, o pow. 12,71 ha, w tym ok. 90% stanowią bagna. Od północy rezerwat graniczy z bagnami do jeziora Koniuszyn, pozostałe strony tej północnej części stanowią drzewostany. Występują tu wysięki, stanowiące źródliska rzeki Koniuszanki, jej wody płynącej podziemnie z południowej części Koniuszanki I. Najciekawszym zjawiskiem nie tylko części rezerwatu, ale całego jest Struga Napiwodzka, zanikająca w tej na wschód dolinie na sandrze od Napiwody. Poziomy jej wsiąku względem źródeł Koniuszanki wynoszą ok. 13 m na odcinku 3 km w zależności od hydrologicznych sytuacji ale zawsze w granicach kilkunastu metrów. Odcinek suchej doliny Napiwody z zjawiskami sufozji ma dł. ok. 3,2 km. W pobliżu osady Rakarnia zaczyna wsiąkać w dno doliny by wypływać u początku głębiej wciętej doliny Koniuszanki. Razem wszystkich form zagłębień i lejów doliczono się w tym rejonie 27.

Wymień ciekawe zjawisko „Koniuszanki I”?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

GMINA NIDZICA

Kulig w okolicach Zimnej Wody

Zimna Woda do stycznia 1945 roku, wieś letniskowa. Po zakończeniu wojny czerwonoarmiści powracający z bydłem i końmi, spalili dużą część wsi w lipcu 1945 r. W stronę Dębowej Kępy po prawej stronie j. Czarne, dalej po zachodniej stronie jest piękne j. Trzcinowe, płytkie z widocznymi trzema głazami po jego środku z podwodnymi wydmami, brukowaną drogą i pięknym półwyspem na którym są bobrze nory. Na skraju wsi w stronę m. Wały murowany z granitu i cegły kościół św. Huberta. Pięknie wkomponowany w pejzaż wsi wśród zachowanego starodrzewu iglastego. Obok zabytkowe budynki byłej leśniczówki z XIX w. wraz ze stodołą, oborą i stajnią nieco dalej konny parkur. Przy szosie do Nidzicy po stronie wschodniej cmentarz z 4-ma zbiorowymi mogiłami w jednej linii rosyjskich żołnierzy poległych 30.08.1914 r. Dalej po zachodniej stronie za Moczyskiem – Adlerhorst – Orle Gniazdo, cmentarz poległych 57 kawalerzystów armii pruskiej i 54 armii rosyjskiej w dniu 28 sierpnia 1914 roku w tej samej kawaleryjskiej bitwie na szable i bagnety.

Po zachodniej stronie szosy doJedwabna mogiła i pomnik poległych 7 żołnierzy pruskich. W stronę tego pomnika z tarasu prowadzi aleja daglezjowo-lipowa. Przy brukowanej szosie do Muszak leśny ewangelicki cmentarz byłych mieszkańców Zimnej Wody z XIX w.

Kto jest fundatorem kościoła w Zimnej Wodzie?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Kościół św. Huberta

Szwedzki wał porośnięty drzewami

Wały, wieś szkatułowa z 1708 roku, w zabudowie zwartej o kształcie uliczówki. Nazwa wsi od wałów ziemnych, które o długości ok. 4 km ciągną się między Wałami a Zimną Wodą. Są to wczesnośredniowieczne obronne umocnienia od strony prusko – mazowieckiej, które łączą od południowego wschodu tereny bagienne i dorzecza rzeki Orzyc w kierunku północnozachodnim do jezior: Czarnego, Trzcinowego, Dłużek i Omulew. Obejście tych wałów ze względu na bagna i jeziora było trudne. Przebieg tych wałów obronnych świadczy o obronie terenów znajdujących się po stronie Prusów, co potwierdzają kronikarze Gall Anonim i Kadłubek.

W Wałach zabito ostatniego niedźwiedzia w 1802 r. Jest w Wałach zabytkowy ewangelicki cmentarz z ok. 1870 r. Są też na nim mogiły z kwaterami rodowymi. Podczas wycofywania się armii carskiej Samsonowa, na jego polecenie zakopano kasę armijną: złoto i ruble. W 50 rocznicę bitwy pod Tannenbergiem w 1964 roku latem, często urzędujący w jednostce wojskowej Omulew, radzieccy generałowie przywieźli z ZSRR lejtnanta, który był bezpośrednio odpowiedzialny jako oficer sztabu gen. Samsonowa za ukrycie armijnej kasy. Byli **w Wałach i w Zimnej Wodzie** ten 80-letni człowiek twierdził, że **kasę armijną** w metalowych skrzyniach **zakopano pod wzgórzem,** którego nie rozpoznał.

Życzę powodzenia poszukiwaczom skarbów!

Krzyż przydrożny i tablice informacyjne w Wałach. Obecnie i dawniej.

Potwierdzenie zwiedzania

Kiedy zakopano kasę armii carskiej?

.....

.....

.....

Zmierch nad jeziorem Omulew

Jezioro Omulew jest rynnowym pięknie położonym największym akwenem wodnym wśród lasów Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, w kształcie litery H o pow. 514,1 ha i głębokości 32,5 m. Na jeziorze są 4 wyspy. Brzegi jeziora porasta jeszcze ciągle dzika przyroda. Usytuowane od wieków nad nim rolniczo-rybackie wsie przerodziły się w miejscowości letniskowe dysponujące dobrą – nowoczesną bazą turystyczną: pensjonatami, restauracjami i sprzętem żeglarskim. Przygotowane są do przyjmowania na wypoczynek weekendowy i urlopowy wczasowiczów i turystów. Miejscowości te położone są nie tylko wśród lasów nad jeziorem ale też na terenie bardzo urozmaiconym krajobrazowo pośród pięknych pagórków.

Pensjonat Gawra w Wiknie

Przystań

Potwierdzenie zwiedzania

Jak nazywają się miejscowości nad j. Omulew?

.....

.....

.....

Kaponiera. Widok z tyłu

Fortyfikacje z II wojny światowej są między innymi za Wólką Orłowską, Bolejnami i za Żelaznem. Tych umocnień większość była zbudowana jesienią 1944 r.

Pracowała przy ich budowie młodzież z niemieckich organizacji paramilitarnych stacjonująca w Bolejnach w ilości ok. 2000, miejscowa ludność cywilna i jeńcy wojenni z: Polski, Belgii, Francji, Serbii, Włoch i radzieccy oraz robotnicy przymusowi. Wcześniej był bunkier typ B1-19 z 1939 r. przed Bolejnami, za nim schron bojowy. Po lewej za jeziorem wólkowskim jest żelbetonowa palisada przeciwczołgowa. W postaci osadzonych w ziemi metalowych wypełnionych wewnątrz cementem słupów o wysokości 1,5 m i gł. 1 m w odstępach 1 m. Za Żelaznem jest rów przeciwczołgowy a w okopach usytuowane są dwa jednoosobowe bunkry obronne tzw. garnki Kocha.

W Żelaznie neogotycki kościół zbudowano z granitu i cegły w 1870 roku a cmentarz ewangelicki z XIX w. Od maja 1946 r. kościół katolicki św. Andrzeja Boboli.

W Bolejnach rośnie wiekowe drzewo pomnikowy kasztanowiec na posesji p. Kalinowskich oraz w pobliżu **2 dęby bezszypułkowe –** jeden z nich mieści się w piątce największych dębów w Polsce. Wieś Bolejny są pobudowane na pięknym wzniesieniu nad jeziorem Bolejny.

Bunkier bojowy

Schron jednoosobowy, kochbunker z łącznikiem poziomym

Garnek Kocha

Magazyn broni, leków, żywności

Potwierdzenie zwiedzania

Wymień pomniki przyrody? W jakie rodzaje fortyfikacji wojennych zbudowano?

.....

.....

.....

Zbiorowe mogiły żołnierzy pruskich w Orłowie

Cmentarz Orłowo z I wojny światowej pochowano tu 1101 żołnierzy armii rosyjskiej i 326 armii pruskiej, którzy polegli w bitwie stoczonej 23 sierpnia 1914r. **Bitwa pod Tannebergem** była w obronie Prus Wsch. Żołnierzy z samych Prus wsch. i zach. **poległo 10 689.** Na cmentarzu w grobach zbiorowych pochowano Rosjan, żołnierzy pruskich w grobach imiennych. Wśród nich są polsko brzmiące nazwiska: Goretzki, Dombrowski, Sarnetzki, Dymanowski, Kaminski, itd. Pośród pruskich żołnierzy jest Segerant Martin Luter.

Walczyli tu głównie miejscowi – „Pollacken und Koenigsberger”, jak ich określił rekrut z Berlina. W swej książce pt. „Sierpień 1914” rosyjski noblista A. Sołżenicyn napisał - „Polskę przeszli kraj podobny, znajomy, rozdziadawiany, ale od granicy niemieckiej jakby ktoś zaczarował: zasiewy, drogi, budowle całkiem inne jak nie z tej ziemi. Pierwsi ludzie jakich napotkali nie byli Niemcami, lecz niemieckimi Polakami jako tako można się było z nimi dogadać”.

W dniu 22 sierpnia 1914 roku w Neidenburgu odbyła się bitwa pod dworcem kolejowym w której 30 landwerzystów pruskich pokonało 2 sotnie tj. 200 kozaków rosyjskich, zdobywając rosyjskie mapy wojskowe. A. Szymański w „Die wirtschaftliche Lage der Masuren – Gospodarność leży na Mazurach” napisał: „polskie pochodzenie - niemieckie wyszkolenie, słowiańskie obyczaje i przyzwyczajenia - niemiecka tradycja, polskie nazwisko i niemieckie imię, polski język i niemieckie pismo, polskie przysłowia - niemieckie pieśni, słowiańska religijność - wyznanie ewangelickie”, są to cechy charakteryzujące Mazurów.

Wymień nazwiska głównych dowódców armii?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

GMINA KOZŁOWO

Gmina Kozłowo położona jest na południowym krańcu województwa warmińsko – mazurskiego, w powiecie nidzickim. Kroniki historyczne donoszą, że wieś Kozłowo została założona na prawie chełmińskim przez Polaka Dobiesława w roku 1328. W 1478 posiadał ją Albrecht Bartnicki. Od 1733 r. stoi w Kozłowie murowano-drewniany kościół. Kościół zbudowany został w stylu barokowym, a obecnie zaliczany jest do zabytków architektonicznych II grupy. Kościół służył ewangelikom, a od 1945 katolikom. W 1818 r. była wsią chłopską, liczyła ok. 100 mieszkańców, ale istniał tu również folwark. W XIX w. założona została szkoła. W 1939 r. wieś liczyła 349 mieszkańców. Na terenie gminy zachowało się 8 cmentarzy i kwater wojennych z czasu I wojny światowej.

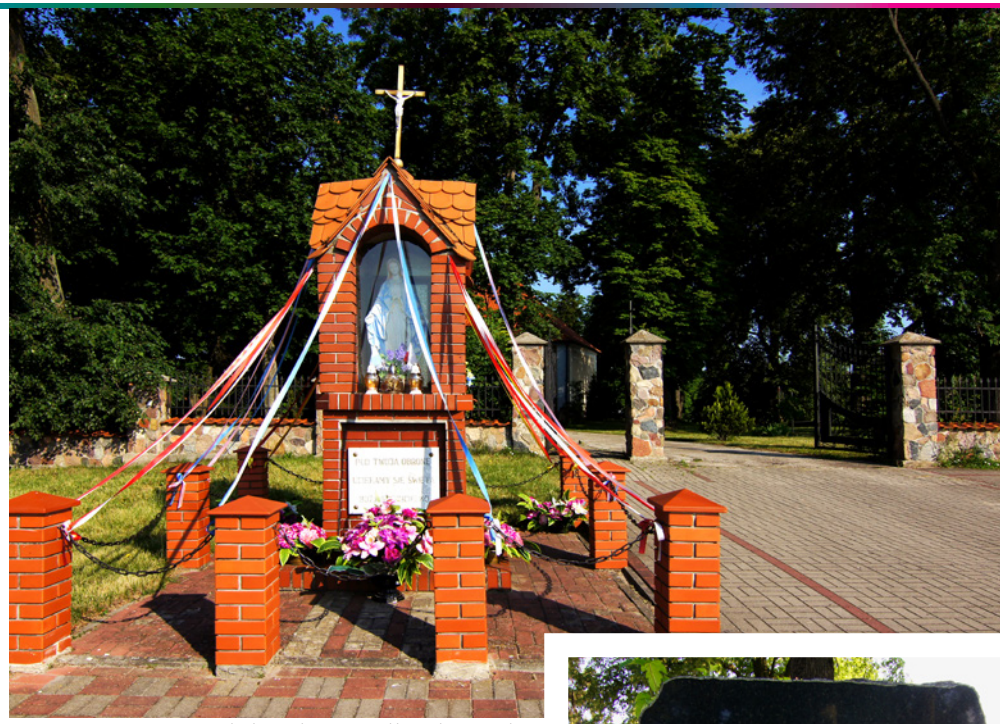
Potwierdzenie zwiedzania

Na jakim prawie zostało założone Kozłowo i kiedy?

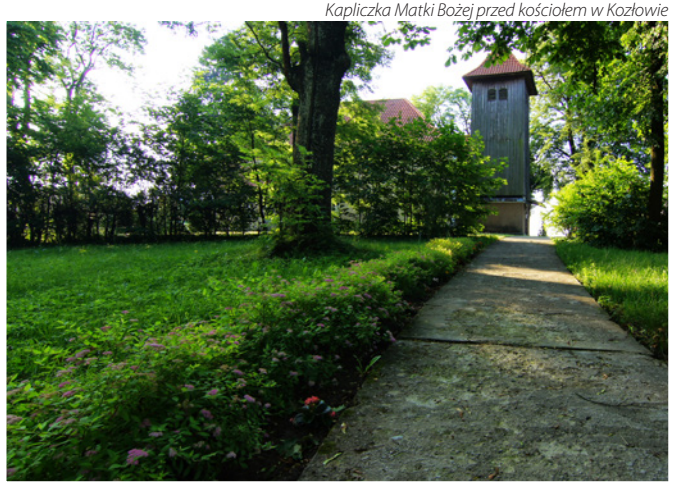

Kościół w Kozłowie

Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Kozłowie - Jest to kościół barokowy, orientowany, salowy, murowany z cegły i otynkowany. Wzniesiono go na rzucie prostokąta z niewielką kwadratową zakrystią od południa i kwadratową wieżą z kruchtą w przyziemiu – od zachodu. W dolnej kondygnacji wieża jest murowana, w górnej drewniana o konstrukcji słupowej, oszalowana deskami i zamknięta dachem namiotowym krytym dachówką. Na szycie umieszczono chorągiewkę z datą 1733. Elewacje boczne podzielone zostały parami pilastrów (od wewnątrz odpowiadają im półfilary) i dużymi prostokątnymi oknami. Pilastry spajają również naroża korpusu. Całość przykryto dachem czterospadowym z dachówki. Nawę nakryto drewnianym stropem płaskim. Posesja od strony ulicy ogrodzona jest kamiennym murem.

Kapliczka Matki Bożej przed kościołem w Kozłowie

Płyta pamiątkowa z inskrypcją

Potwierdzenie zwiedzania

Na jakim prawie zostało założone Kozłowo i kiedy?

GMINA JANOWIEC KOŚCIELNY

Szkotowo. Cmentarz wojenny w Szkotowie znajduje się na zachodnim skraju wsi. Pochowano tutaj 28 żołnierzy niemieckich oraz 322 rosyjskich, którzy polegli w dniach 26-28 sierpnia 1914 roku w bitwie mającej miejsce w rejonie Gardyn. Cmentarz odrestaurowano i uporządkowano w 1994 roku. Cmentarz założono na planie przypominającym prostokąt, ogrodzono go kamiennym murem, a przestrzeń między nagrobkami wybrukowano. Różnice w wysokości terenu rzutowały na formę cmentarza. Został podzielony na trzy części, połączone ze sobą kamiennymi schodkami. Najniższą część stanowi cała wschodnia strona cmentarza, od pozostałych oddzielona murem oporowym z kamieni polnych. Od północy zajmują ją pojedyncze groby żołnierzy niemieckich (otoczone krawężnikami i oznaczone betonowymi poduszkami), a od południa zbiorowa mogiła 115 żołnierzy rosyjskich (w postaci kamiennego kopca). W wyższej, północno-zachodniej części cmentarza, znajdują się kolejne pojedyncze nagrobki niemieckie. W najwyższej, południowo-zachodniej, mieści się zbiorowa mogiła rosyjska, w której pochowano 207 żołnierzy.

W którym roku został odrestaurowany i uporządkowany cmentarz w Szkotowie ?

.....

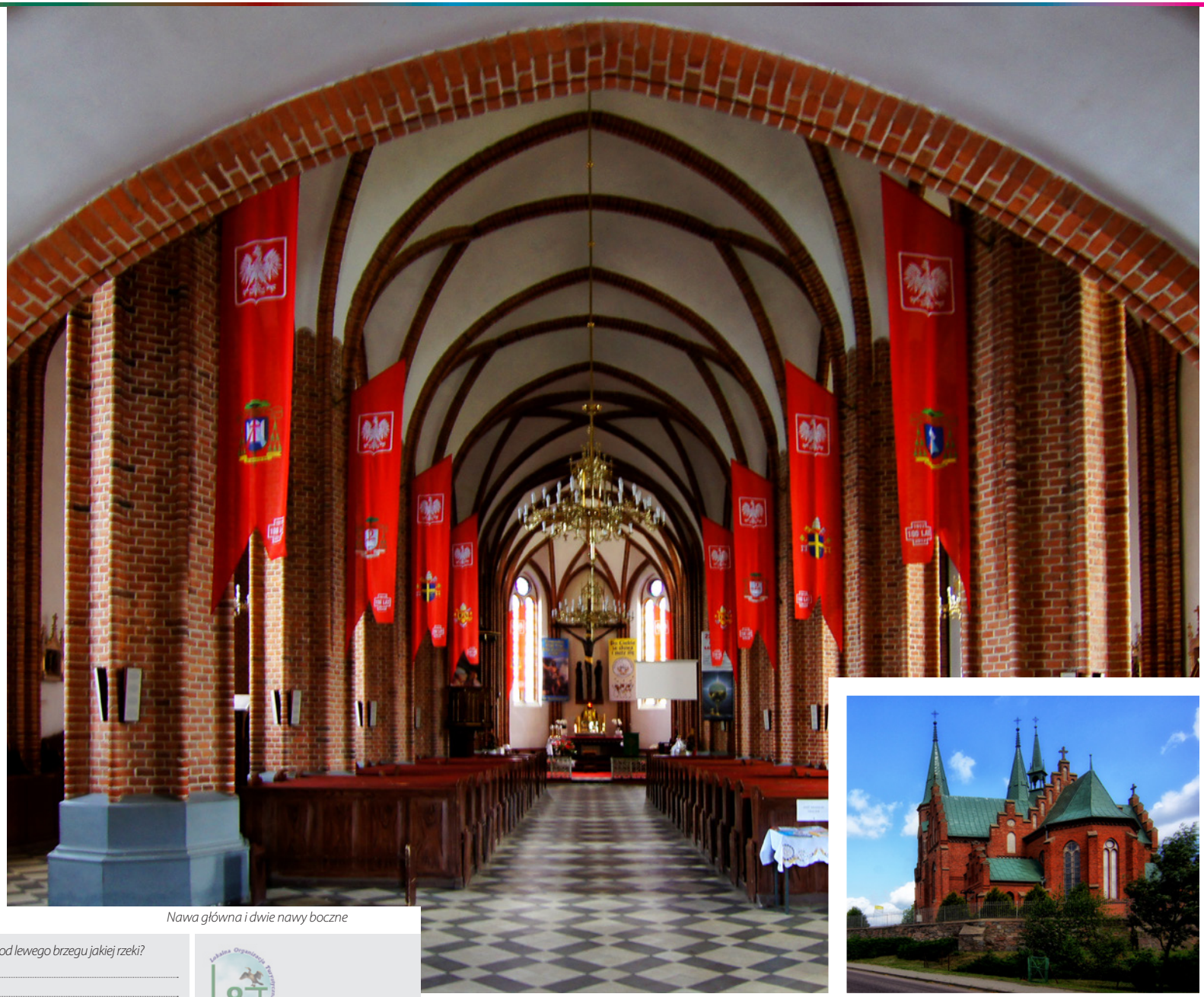
.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Gmina Janowiec Kościelny położona jest na skraju południowo-zachodniej części województwa Warmińsko-Mazurskiego, w powiecie nidzickim. Historia gminy Janowiec Kościelny sięga XIII-ego wieku. Okolicę, czyli obszar położony na północny wschód od lewego brzegu rzeki Orzyc, nazwana była Pobożem. Zamieszkiwała je drobna szlachta zaścianko-wa, a nazwa Pobože pochodzi najprawdopodobniej od niezwykłej pobożności tych ludzi i wielkiej miłości do Boga. Pobože zamieszkiwane przez szlachtę cząstkową jest charakterystyczne dla terenów objętych wcześniej osadnictwem drobnoszlacheckim. Na skutek podzia-łów rodzinnych lub odsprzedawania części majątków, średniozamożne domy szlacheckie zmieniały się w gniaz-da szlachty cząstkowej, a nawet zagrodowej. Jedna z przyczyn przemawiającą za tak gęstym osadnictwem drobnoszlacheckim na Pobożu była bliskość ważnego szlaku handlowego z Bramy Morawskiej na Prusy. Pobo-że zamieszkiwali tylko Polacy. Niemieckich kolonistów ani Żydów nie było. Pod względem narodowościowym Pobože jest jednorodne. Najstarsze wzmianki o wsiach drobnoszlacheckich na Pobożu sięgają roku 1401.

Gmina Janowiec Kościelny do roku 1955 należała do województwa warszawskiego, powiatu mławskiego. Sta-nowiła ona najdalej wysunięty na północ cypel powiatu mławskiego, sięgający małym zakosem na pograniczu Prus Wschodnich i Janowa. Połowa gminy, licząca 25 km. stanowiła jednocześnie granice państwa polskiego od Prus Wschodnich. W centrum Janowca Kościelnego znajduje się piękny, zbudowany w 1910 roku w stylu ***neogotyckim kościół***, wpisany do rejestru zabytków Warmii i Mazur. Kościół zbudowany został ze składek pa-rafian staraniem księdza Hieronima Syskiego na wzór ko-ścioła św. Floriana na Pradze w Warszawie. Projektantem był J.P.H. Dziekoński. Budowę kościoła rozpoczęto w 1904 roku - zakończono w 1910. Świątynia przetrwała okres I i II wojny światowej bez uszczerbku. Obok świątyni znajdu-je się zabytkowy cmentarz pobożański, gdzie najstarsze grobowce datowane są na wiek XIX.

Nawa główna i dwie nawy boczne

Widok na absydę, przypory, sterczyny, kwiatony i szczyty schodkowe

Pobože to obszar położony na północny wschód od lewego brzegu jakiej rzeki?

.....

.....

.....

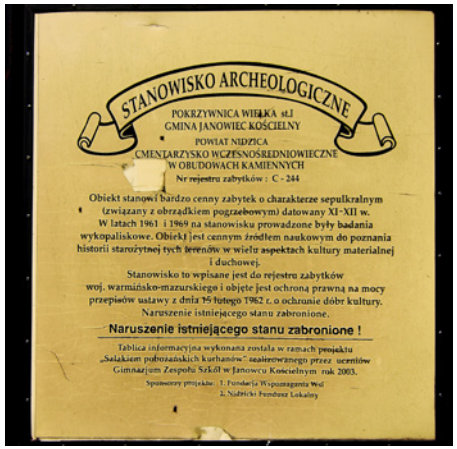
Potwierdzenie zwiedzania

Komora grzebalna obłożona głazami polnymi

Pokrzywnica Wielka. Cmentarzysko znajduje się na łagodnym wyniesieniu bezpośrednio na północ od drogi biegnącej z Janowca Kościelnego do drogi Nowa Wieś Wielka - Szczepkowo Borowe.

Obiekt porośnięty jest młodym lasem liściastym. W części zachodniej cmentarzyska obecnie znajduje się nie użytkowana żwirownia, która częściowo zniszczyła stanowisko. Spod darni wystają licznie duże głazy – pozostałości po obudowach kamiennych grobów. Teren zajmowany przez cmentarzysko ma w przybliżeniu kształt trapezu. Na podstawie znalezisk ustalono, w jakim okresie cmentarzysko funkcjonowało. Przyjęto, że pochówki pochodzą z czasów od końca XI wieku do 1 połowy XII. wieku.

Czym są Kurchany?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

GMINA JANOWO

Gmina Janowo położona jest w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego w powiecie nidzickim nad rzeką Orzyc. Obszar gminy położony jest całkowicie w zlewni Wisły. Głównym ciekiem jest rzeka Orzyc, będąca prawostronnym dopływem Narwi. Jedynie północne rejony gminy leżą w zlewni Omulwi. Rzeka Orzyc jest rzeką niewielką.

Kościół w Janowie. Widok od ołtarza

Janowo uzyskało prawa miejskie w 1421r. Nadał je książę mazowiecki Janusz I. Pierwotna zabudowa Janowa oparta była o wzory renesansu włoskiego. Była to zabudowa drewniana. Janowo posiadało swój ratusz usytuowany pośrodku rynku, budynek sądu przy drodze Chorzelskiej, kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela, erygowany przez księcia mazowieckiego Janusza I, a na rzece Orzyc mostek konfederatów. Powyższe obiekty zostały strawione przez ogień podczas licznych pożarów, które nawiedzały miasto. Janowo utraciło prawa miejskie w 1869r. za udział w powstaniu styczniowym.

W okresie międzywojennym Janowo Było miejscowością nadgraniczną. Po rzece Orzyc biegła granica między Polską a Niemcami. W tym czasie wzniesiono kościół p.w. św. Rocha oraz szkołę podstawową. Budynki te pełnią swą pierwotną funkcję do dnia dzisiejszego. Obecnie Janowo jest ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym i gospodarczym gminy Janowo. Do zabytków zaliczono i wpisano do rejestru dóbr kultury województwa warmińsko-mazurskiego zespół urbanistyczny Janowa oraz dziewiętnastowieczny dworek szlachecki w Komorowie.

Prócz tego warto obejrzeć drewniany wiatrak (XIX w.) na skraju wsi, a w Jagarzewie murowaną kapliczkę przydrożną z drugiej polowy XIX w.

Do pomników przyrody należą głaz „Kucak”- granit rapakiwi (obwód 820 cm, wys. 1,7 m) koło Janowa. Trzy dęby w Komorowie, 60m od szosy do Wielbarka.

W którym roku Janowo uzyskała prawa miejskie ?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

WIOSKI TEMATYCZNE

Garncarska Wioska w Kamionce to lokalny pomysł na pozarolniczą działalność gospodarczą opartą na starych, ginących zawodach rzemieślniczych, tradycyjnych technologiach i zwyczajach. Usytuowana. Na zwiedzających czeka w niej wiele atrakcji. Przyjrzą się pracującym garncarkom podczas lepienia przeróżnych naczyń glinianych, artystkom malującym kolorowe witraże. Turyści zwiedzający wioskę pod nadzorem artystów mogą własnoręcznie wykonać i zabrać witraże lub kartkę papieru czerpanego. Uczestnicząc w jarmarkach mazurskich turyści i zwiedzający wioskę garncarską zapoznają się z dawnym rzemiosłem.

Oferta i produkty wsi tematycznej

- **Pracownia ceramiczna** wykonuje upominki i gadżety z logo firm, logo sponsora, logo programu, herbem gminy, etc. Wszystkie wyroby wykonane są ręcznie z wysokiej, jakości gliny.

- **Warsztaty garncarskie** podczas których samodzielnie można toczyć na kole, bądź lepić ręcznie pod opieką instruktora. Wykonane naczynia uczestnicy zabierają ze sobą.

Ponadto oferujemy warsztaty zdobienia ceramiki i malowania na szkle.

- **Pracownia krawiecka** oferuje torby lniane, bawełniane, z filcu szyte ręcznie. Możliwe wykonanie toreb w dowolnych wymiarach na życzenie klienta. W ofercie tej pracowni również woreczki zapachowe z mieszankami ziół i kwiatów; zestaw dla kucharzy; zestawy lalek w strojach mazurskich w trzech wielkościach, pakowane w estetyczne pudełka.

- **Pracownia papieru czerpanego** proponuje warsztaty, podczas których samodzielnie można pod opieką instruktora wykonać papier czerpany, zdobiony suszonymi płatkami kwiatów, nasionami, ziołami.

Przedsiębiorstwo organizuje również szkolenia, konferencje, wizyty studyjne, koncerty w Jarzębinowym Amfiteatrze, jarmarki i wydarzenia integracyjne dla firm.

PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE
GARNCARSKA WIOSKA SP.Z.O.O
Kamionka 5, 13-100 Nidzica
tel.: 666 028 991
e-mail: garncarskawioska@nida.pl
www.garncarskawioska.pl

Jakim przedsiębiorstwem jest Garncarska Wioska?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Kraina 7 osobliwości – pod tą tajemniczą nazwą kryją się najpiękniejsze zakątki gminy Nidzica położone wzdłuż północnego brzegu jeziora Omulew, które w swojej powieści dla młodzieży Krystyna Siesicka nazwała „Jeziorem Osobliwości”. Krainę tę tworzy wspomniane jezioro Omulew, oraz cztery wsie: Wikno, Jabłonka, Natać Duża i Natać Mała, leżące w Puszczy Ramucko-Napiwodzkiej. To tutaj toczy się akcja znanej powieści „Jezioro osobliwości” Krystyny Siesickiej. Tu też mieszka wodnik Omulek i jego świta, którzy chcą przybliżyć Ci to urokliwe, wyjątkowe i tajemnicze miejsce.

Historia Krainy 7 osobliwości sięga czasów średniowiecza. Tutaj przebiegał szlak bursztynowy. Warto odwiedzić miejsca, przez które odbywały się zorganizowane wyprawy po bursztyn. W okolicznych lasach kryją się bunkry z okresu II wojny światowej, rowy przeciwpancerne, stanowiska strzelnicze pozostałe po olsztyneckiej linii obrony. W okolicach znajdują się historyczne cmentarze z okresu I i II wojny światowej oraz stary drewniany kościółek. Legenda mówi o ukrytym w okolicy skarbie generała Samsonowa, zaginionym w czasie I wojny światowej. Podobno są to skrzynie pełne złotych monet.

Polecamy 7 omulewskich specjałów: domowy chleb, sandacza w kurkach, pierogi z rybą, babkę ziemniaczaną, smalec z kurkami, zupę grzybową, a na deser słodkie niespodzianki.

TOWARZYSTWO ROZWOJU OKOLIC OMULEWA „RAZEM DLA WSZYSTKICH”
Jabłonka 22a, 13-100 Nidzica
tel.: 513 172 816 - Mirosława Kozuba
tel.: 607 039 815 - Jolanta Ziemska
e-mail: kraina7osobliwosci@gmail.com
e-mail: razem_dla_wszystkich@onet.eu

Zakątek Rybaka

Stara zagroda. rzeźba piekarki chleba. Natać Mała

Zakątek Rolnika. Park starych maszyn

Potwierdzenie zwiedzania

Co kryje się pod tajemniczą nazwą Kraina 7 osobliwości?

Browina - Wioska Pogody Ducha

Browina to wioska o niezwykłej historii związanej z historią Polski i Europy ze śladami osadnictwa z przed kilku tysięcy lat. Tu rozegrała się jedna z faz Bitwy pod Grunwaldem i Bitwy pod Tannenbergiem. Wioska należała od XVII w. do zasłużonego polskiego rodu Gołyńskich, właścicieli warszawskiego Tarchomina. Z tym miejscem są związane nazwiska z polskim ruchem narodowym. Przed wojną w osadzie żyli razem Polacy, Niemcy, Żydzi, wyznawcy kościoła katolickiego, protestanckiego i judaistycznego. Na terenie wsi była dzwonnica, szkoła, karczma żydowska z legendą, sklep kolonialny, zakład kowalski ze sklepem oraz młyn wodny który słynął z festynów wiejskich. Wioska i okolica miały zwyczajowo przyjęte nazwy podregionów zawsze w języku polskim – Górka, Dołek, Przed Browiną, Las, Bagno Browińskie.

Sposoby na Pogodę Ducha które można znaleźć w Browinie.

- Zielarstwo – zioła na poprawę nastroju, zapachy, olejki eteryczne
- Nalewki i wina – dawne przepisy z ziół i owoców
- Produkty kolonialne – kawa, herbata, kakao, cynamon, wanilia, szafran,
- Pszczelarstwo – miody, woski, propolis, mleczko, pyłek
- Ogrodnictwo – ekologiczne warzywa i owoce, drób z wolnego wybiegu
- Kąpiele relaksujące – borowiny, zioła, glinki, solanki
- Obcowanie z przyrodą – spacery wśród pól i lasów
- Gawęda i dobre słowo – rozmowy, dialog z mieszkańcami i gośćmi
- Muzyka i śpiew – kameralne spotkania muzyczne, towarzystwo dźwięku
- Poezja i proza – wyciszenie się w ciekawej lekturze, promocja autorska
- Modlitwa i kontemplacja – poszukiwanie Pogody Ducha dla wartości wyższych pod Dzwonnicą od Aniołów

Stowarzyszenie KEKS
„Kozłowska Ekologiczna Kuźnia Smaku”
Turówko 18, 13-124 Turówko
e-mail: keks@kozlowo.pl
Alicja Eidtner – Prezes KEKS
Krzysztof Bucholski – animator regionu

Stara Szkoła w Browinie – punkt informacji
Browina 16, 13-124 Kozłowo
tel.: +48 604 452645
e-mail: kontakt@browina.pl

W jakiej gminie położona jest Browina - Wioska Pogody Ducha?

.....

.....

.....

Potwierdzenie zwiedzania

Lokalna Organizacja Turystyczna
LOT
Powiatu Nidzickiego